

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/6354,Dzien-Pamieci-o-Holocaustcie-Piotrkow-Trybunalski-14-kwietnia-2011.html>

03.03.2026, 23:22

Dzień Pamięci o Holocauście - Piotrków Trybunalski, 14 kwietnia 2011

14.04.2011

Miejska Biblioteka Publiczna im. Adama Próchnika w Piotrkowie Trybunalskim, Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Łodzi oraz Klub Historyczny im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” w Piotrkowie Trybunalskim zorganizowały Dzień Pamięci o Holocauście. W dniu 14 kwietnia 2011 r. o godz. 13.00 w czytelni dla dorosłych Miejskiej Biblioteki Publicznej (ul. Jerozolimska 29) odbyła się projekcja filmów z Międzynarodowego Festiwalu Filmowego „Żydowskie Motywy”: „Już nie ma tych miasteczek” (reż. Ewa Szprynger, 2003 Polska); „Hotel Polski” (reż. Kama Veymont, 2009 Polska). Następnie z wykładem pt. „Piotrkowska społeczność żydowska” wystąpiła Anna Rzędowska, nauczycielka, publicystka, historyk – regionalistka. Zaprezentowana została również wystawa przygotowana przez IPN Oddział w Łodzi pt. „Zagłada żydowskich miasteczek”.

● [Więcej o spotkaniu...](#)

Ekspozycja pt. „Zagłada żydowskich miasteczek” po raz pierwszy została otwarta 24 sierpnia 2009 r., w Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi w ramach obchodów 65. rocznicy likwidacji Litzmannstadt Ghetto. Jej autorami są pracownicy Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi (Milena Romanowska – projekt graficzny, Paweł Kowalski – komisarz wystawy, Artur Ossowski, Adam Sitarek, Michał Trębacz) oraz Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi (Anna Kulazińska). Wykorzystano materiały archiwalne, zdjęcia i eksponaty ze zbiorów Archiwum IPN w Łodzi i w Warszawie, Archiwum Państwowego w Łodzi, Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim, Archiwum Żydowskiego Instytutu Historycznego w Warszawie, Fundacji Monumentum Iudaicum Lodzense, Muzeum w Piotrkowie Trybunalskim, Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim, Muzeum byłego Obozu Zagłady w Chełmnie nad Nerem, Muzeum Historii Miasta Łodzi, Muzeum Historii Miasta Zduńska Wola, Muzeum Miasta Zgierza, Muzeum Okręgowego w Koninie, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Regionalnego w Radomsku, Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi, Muzeum Ziemi Wieluńskiej w Wieluniu, Narodowego Archiwum Cyfrowego, Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi oraz Benny Katzenelsona.

„Nie masz już, nie masz w Polsce żydowskich miasteczek, [...] krew piaskiem przysypano, ślady uprzątnięto [...]” – pisał Antoni Słonimski w wierszu „Elegia miasteczek żydowskich”. Holokaust zmiotł z powierzchni polskiej ziemi 3,5-milionową żydowską diasporę, jedną z największych na świecie. Zagłada unicestwiła żydowskie społeczności zakorzenione na polskiej ziemi niekiedy od setek lat, zniweczyła dorobek wielu pokoleń mieszkańców sztetl – żydowskich miasteczek.

W przedwojennym województwie łódzkim mniejszość żydowska stanowiła 25 proc. jego mieszkańców, a Łódź była drugim, po warszawskim, skupiskiem Żydów (233 tys. osób, tj. 32 proc. populacji). Żydzi odegrali znaczącą rolę w rozwoju gospodarczym i kulturalnym całego regionu,

uczestniczyli w jego życiu politycznym. Kwitło życie religijne – Aleksandrów Łódzki do 1939 r. był jednym z najważniejszych ośrodków chasydyzmu w Polsce. Z ziemi łódzkiej wywodziło się wielu wybitnych artystów, literatów, działaczy politycznych i społecznych.

Od pierwszych dni okupacji Żydzi byli obiektem niemieckich prześladowań: bito ich, poniżano i mordowano, dewastowano i rabowano żydowskie sklepy i mieszkania, palono synagogi. Od jesieni 1939 r. Niemcy zaczęli wprowadzać w Polsce antyżydowskie zarządzenia, których konsekwencją była najpierw izolacja, a potem fizyczna eksterminacja Żydów. To właśnie tu, na ziemi łódzkiej, najwcześniej powstały getta: w Piotrkowie Trybunalskim w październiku 1939 r. (pierwsze getto w okupowanej Polsce), w Łodzi w lutym 1940 r. (największe getto w regionie i drugie, co do wielkości, po warszawskim). Tu także – w Chełmnie nad Nerem – Niemcy stworzyli pierwszy obóz zagłady. W Chełmnie, Treblince i Auschwitz-Birkenau zagazowano większość żydowskich mieszkańców woj. łódzkiego.

Ostatnie większe skupisko Żydów na ziemi łódzkiej – Litzmannstadt Getto – Niemcy zlikwidowali w sierpniu 1944 r. Powojenna emigracja, dobrowolna i przymusowa, na którą udała się większość ocalałych z Zagłady, dopełniły spustoszenia. Dziś, poza Łodzią, nie ma zorganizowanej społeczności żydowskiej w regionie, a i ta, w porównaniu z okresem międzywojennym, jest niewielka liczebnie. Często jedynym śladem wielowiekowej obecności Żydów są, trawione przez czas, żydowskie cmentarze oraz tablice i pomniki upamiętniające ich zagładę.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Dzień Pamięci o Holocauście

14 kwietnia 2011 r. godz. 13.00

Czytelnia dla dorosłych, Miejska Biblioteka Publiczna
ul. Jerozolimska 29, Piotrków Trybunalski

W programie:

Projekcja filmów z Międzynarodowego Festiwalu Filmowego

"Żydowskie Motywy":

"Już nie ma tych miasteczek" (reż. Ewa Szprynger, 2003 Polska)

"Hotel Polski" (reż. Kama Veymont, 2009 Polska)

Wykład Anny Rzędowskiej

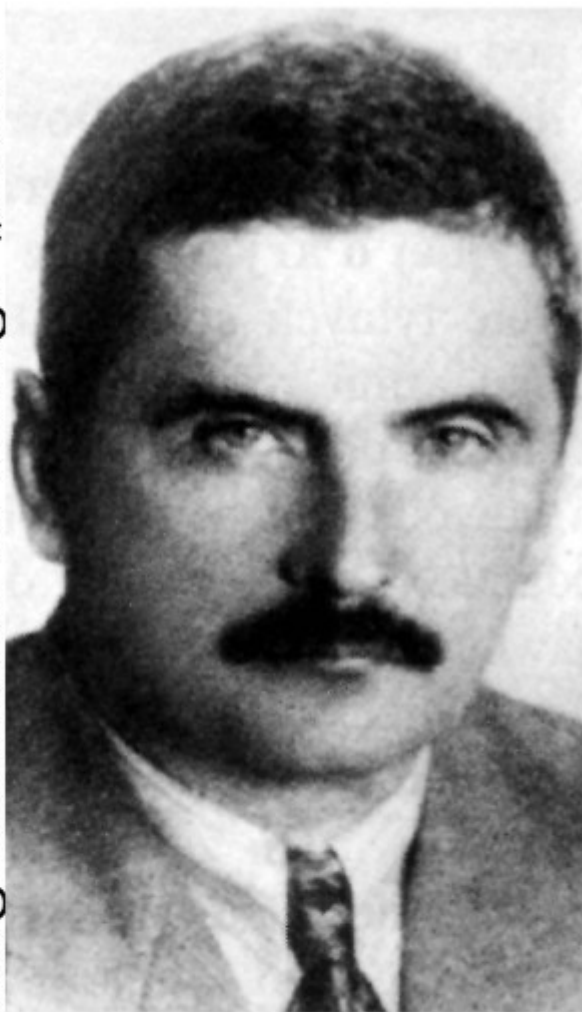
"Piotrkowska społeczność żydowska"

Wystawa "Zagłada żydowskich miasteczek"

przygotowana przez IPN Oddział Łódź

KLUB HISTORYCZNY
im. gen. Stefana Roweckiego - „Grota”

PIOTRKÓW TRYB.